

Soldaten Ferm var för glad i sprit fick inte komma till socknens

En äkta spelman är Erik Lindell, som kan många spelmanslåtar utantill. Här spelar han en springvals medan hr Gustaf Wetter kontrollerar att hans uppteckning är riktig.

— Jag lärde mig spela fiol redan innan jag började skolan. Men i början var jag, i likhet med alla ungar en mycket ovillig elev, berättar spelmannen Erik Lindell på Östgötagatan 13 i Katrineholm. — Tänk så du man kan vara

som barn! Min morfar, som var mjölnare vid Eriksberg samt en mycket uppskattad spelman, ville lära mig spela fiol för att föra fioltraditionen vidare i släkten. Jag ville inte. Jag gick och gömde mig i backarna och kom inte

fram, förrän gubben gett sig av igen. Annars hade jag haft hundratals låtar efter honom, för han var musikalisk och kunde åtskilliga. Men det är så dags att ångra sig när man är 69 år gammal.

★ Erik Lundell, född och uppväxt i Floda, lärde sig att hantera fiolen i alla fall. Men morfar lärde emellertid inte sin dotterson att läsa efter noter.

— Det går ändå säger Lindell som inte anser det vara något handikapp. — Jag är medlem i Katrineholms spelmanslag sedan 1947 och spelar med i Pensionärsföreningens spemanslag också. Jag lär mig polskorna och visorna genom att lyssna på mina spelkamrater.

— Och trots att Erik Lindell "sprang till skogs" då han skulle lära sig fiolspel och några av morfaderns visor, då snappade han i alla fall upp några, säger hr Gustaf Wetter, som sedan många år sysslar med att spåra och teckna upp Sömlandsbygdens visor.

— Det är särskilt två visor som jag är stolt över att ha tecknat upp, säger han. Hr Wetter är säkerligen omdömesgill, efter att ha tecknat upp cirka 1 000 melodier, hos olika spelmän runt om i bygden.

★ SOLDATEN FERMS VISOR

★ De två visorna Gustaf Wetter syftar på är den unika Skomakars-

visan och Gesällvisan som Erik Lindell fick av den gamle soldaten Ferm, som bodde i soldattorpet Himlinge i Floda socken. Han tjänstgjorde som soldat omkring 1900, och sjöng gärna om sitt civila yrke, skomakarens. Man förmodar, på grund av melodibyggnaden, att musiken är långt äldre än texten, som skrevs under senare hälften av 1800-talet. Kanske härrör visan från medeltiden. Melodin gick dock vidare från generation till generation, och när Ferm tog del av den skrev han en text till den. Märkligt är också att Skomakarens visa går i moll, trots att textinnehållet är muntert.

★ Ferm beskrev en skomakares viktiga plats i samhället och avslutade visan med en liten mono-

log, som så småningom ledde in på hans minnen från gesällåren. Så kom Gesällvisan till, med samma musik som föregående visa men med annan text.

Jag minns de glada dagar från mina läroår då det fanns krummelagar som nu tillbaka står då själva mästar'ns gumma i vadmanskläder gick och döttrarna ej dumma fasoner lära fick.

★ FERM NOBBADES PÅ BRÖLLOP

★ Ferm var ett original, som komponerade och diktade. Han var glad i spriten också, och brukade bli litet högljudd och besvärlig, när han fick för mycket av det goda i sig. När det hölls bröllop i bygden inbjöds han därför aldrig att närvara förrän på festligheternas tredje dag (på 1800-talet firades vanligtvis bröllop under flera dagar). Men då kom Ferm, med fiolen under armen och med ett nydiktat poem till bruden. Och medan Ferm förde ut bruden i dansens virvlar spelades en speciell brudpolska, Fermens polska.

★ VI ÄR SA SAMS, SA SAMS

★ Erik Lindell lärde sig många vackra visor under sin uppväxttid. Som barn brukade han sitta hos Klara Engström på Himlinge soldattorp. Han sjöng ofta en visa när hon satt och spann från bittida till sent. Mest nynnade hon en gånglåt som sjöngs när

ungdomar skulle skiljas på kvällen efter en sammankomst. "—Vi är så sams, vi är så sams, vi skola aldrig träta..."

★ SOCKENVISOR

★ Polskor, valser, marscher och schottischar skrevs sällan eller aldrig text till. Visorna och skillingtrycken däremot, återspeglar olika händelser i socknen. Texterna var ofta överdrivna, men brukade ha någon förankring i verkligheten. Lycka och olycka fick ligga till grund för visorna, liksom olyckliga och bedragna flickors sorg. På den tiden kunde det hända att en rik herreman grymt lockade en fattig flicka till sig genom sin rikedom.

Så här kunde en sådan visa börja:

En herreman så rik och bald
han ägde tunnor guld
och flera hemman i sitt våld
Fick se en flicka huld
bland parkens stammar ensam
gå
och talade till henne så.

Petra

★